

KATEHEZA ZA ČLOVEKA V DIGITALNI DRUŽBI

Prof. dr. Janez Vodičar

- ▶ Izkušnja, da me je prehitel čas. Živiš svobodno brez mobilnega telefona. Opravljaš predmet na medmrežju in preizkušaš varnostne vrzeli.
- ▶ Sredstvo, ki postane lahko možnost, da končno postane kateheza uvajanje v vero vseh nas.
- ▶ Novi svetovi (<https://secondlife.com/>), kjer je možno tudi moliti. A res? Še posebej krščanska molitev in izkušnja vere v času pandemije. Vežejo se ne na ponudbe, ampak na osebo.

KATEHEZA?

- ▶ Ne bojte se – prinašamo odrešenje, ki ni naše in je zastonjsko.
- ▶ Za pot vere ni receptov, je pa poklicanost, ki terja našo iznajdljivost.
- ▶ Vedno je potrebna inkarnacija – Bog prihaja vedno znova tja, kjer je človek. Takemu kot je. Vračanje k starim oblikam (ne duhovnosti!) se v zgodovini Cerkve nikoli ni izkazalo za vzdržno.
- ▶ Ne moremo vsega vedeti, tega nam ni treba. Iz majhnih, drobnih ,iznajdb‘ raste veliko. Walter Mischel. Primer katehistinje, naše študentke.
- ▶ Kaj je kateheza? Gotovo ni in ne sme niti biti samo osnovnošolski verouk, je pa to dober temelj in izhodišče, ki ga je vredno negovati.

IZHODIŠČA

- ▶ V poglavju o katehezi v sodobnih kulturnih razmerah uvaja poleg pluralnosti in kompleksnosti raznih področji pod podpoglavjem o družbeno kulturnih okoljih katehezo v digitalni kulturi.
- ▶ Premik, a še vendar precej daleč od močnega vpliva, ki ga ima pojav digitalnosti na celotno kulturo.
- ▶ Niklas Luhmann je prepričan, da je pomen prigoden in zato nujno potrebuje proces komunikacije. Ker pa človeška družba živi iz ‚pomenov‘, je ta odvisna od sistema (Maturana in Varela), na kateri komunikacija temelji: „Vse, kar vemo o družbi ali celo o svetu, v katerem živimo, izvemo iz medijev. To ne velja le za naše znanje o družbi, temveč tudi za naše znanje o naravi.“

PRAVILNIK ZA KATEHEZO IN SODOBNA DRUŽBA

- ▶ Medij ne le oblikuje naš pogled in naše vedenje, ampak je tudi sporočilo samo – Marshall McLuhan.
- ▶ „Navaden človek tudi brez razmišljanja ali analize zaznava, kako velike so možnosti in nevarnosti usmerjene proti njemu, in nezavedno prilagaja svoja ravnanja. Industrijska družba je postala zelo pasivna. Za ljudi, ki se prevažajo z avtomobili, se preživljajo s čakanjem pred avtomati, večino dneva poslušajo glasbo iz elektronskega medija, gledajo filmsko zabavo in novice iz ekrana, je potrebna izjemna stopnja zavedanja in posebno junaštvo, da bi bili kaj drugega kot le nemočni potrošniki predelanega blaga.“
- ▶ „Medij je sporočilo.“ (1967)
- ▶ „Z elektronskimi mediji nismo bili toliko iztrgani iz naših čutov, kot so bili naši čuti iztrgani iz nas.“ (2011)

PRAVILNIK ZA KATEHEZO IN SODOBNA DRUŽBA

- ▶ Google generacija – Michael Wesch.
- ▶ „Če smo do sedaj iskali informacije, nas te sedaj same poiščejo.“
- ▶ Ni več kategorij, nič več avtoritet, le proste asocijacije in možna participacija vsakega izmed nas.
- ▶ Generacija trenutka in ,avatarjev‘.
- ▶ Chantal Delsol govori o ,demiurgih‘, ki se gredo svojo stalno ,emancipacijo‘. Po njeno je tak človek vedno bolj osamljen in vedno bolj podvržen izgubi lastne identitete.

PRAVILNIK ZA KATEHEZO IN SODOBNA DRUŽBA

- ▶ „Digitalno torej ni samo del obstoječih kultur, temveč se uveljavlja kot nova kultura, ki spreminja jezik, vpeljuje novo miselnost in spreminja lestvico vrednot. Vse se dogaja na globalni ravni, izničuje geografske razdalje in z možnostjo mreženja povezuje ljudi z vseh koncev sveta.“ (359)
- ▶ „Tako imenovani digitalni domorodci so ljudje, ki so rojeni z digitalno tehnologijo v večzaslonski kulturi in rastejo v njej; tehnologija je zanje nekaj povsem naravnega in ob njeni rabi ne čutijo nikakršnega neugodja.“ (362)

PRAVILNIK ZA KATEHEZO

- ▶ „Poraja se bolj intuitivna in čustvena, manj pa analitična sposobnost. Mlade bolj kot tradicionalne oblike pripovedi privlači umetnost pripovedovanja zgodb (storytelling), ki sledi smernicam naratologije in lastnega jezika, prilagojenega marketingu.“ (363)
- ▶ „Poleg tega pripovedništvo postavlja na preizkus celotno vesolje, saj vse postane mogoče in o vsem se je mogoče dogovoriti; resnica tako izgubi središčni prostor.“ (364)

PRAVILNIK ZA KATEHEZO

- ▶ „Oblikuje se neke vrste univerzalna psevdoreligija, ki potrjuje nov izvor avtoritete in vsebuje vse komponente religioznega obreda: od žrtvovanja do strahu pred absolutnim, vse do podreditve novemu nepremičnemu stroju, ki zahteva ljubezen, a sam ne ljubi.“ (366)

PRAVILNIK ZA KATEHEZO

- ▶ „Povabi naj jih, da bodo oblikovale nov čut pripadnosti občestvu, ki – podobno, kot doživljajo na spletu – vključuje in ne izključuje. Zdi se, da se začanja obdobje, v katerem bo kateheza nosilka potreb, ki bodo ustvarjale vedno manj standardne, a posamezniku prilagojene poti do vere.“ (370)
- ▶ „Naloga odraslih, ki želijo posredovati vero, je v tem, da spodbujajo izkušnjo. Samo kateheza, ki preide iz posredovanja verskega znanja v spremljanje in izkustvo Boga, bo sposobna dati smisel.“ (371)

NALOGE PO PK

- ▶ „Kateheza digitalne dobe bo poosebljena, vendar to nikoli ne bo individualen proces: iz individualistične in izolirane družbe je treba preiti v cerkveno občestvo, prostor, v katerem izkušnja Boga postane skupna in sodeležna v življenju z drugimi.“
- ▶ „Pomembno je, da ponovno odkrijemo sposobnost liturgije in sakralne umetnosti, da bi mogli izraziti skrivnosti vere.“ (372)

NALOGE PO PK

- ▶ 1) Competence – sposobnost, zmožnost
- ▶ 2) confidence – samozavest, zaupanje vase
- ▶ 3) connection – povezovanje, stik, odnos z drugimi
- ▶ 4) character – karakter, značaj
- ▶ 5) contribution – prispevek, doprinos
- ▶ 6) coping – spopadanje s problemi, »biti kos« težavam
- ▶ 7) control – nadzor, obvladovanje

(Kenneth R. Ginsburg 2020)

VZGOJNE NALOGE – 7C

- ▶ 1. pozitivna antropologija osebe;
- ▶ 2. zakramentalnost življenja;
- ▶ 3. občestveni poudarek z ozirom na človeško in krščansko eksistenco;
- ▶ 4. zavezanost tradiciji, kot viru lastnih temeljev in vizije;
- ▶ 5. pozitivno vrednotenje razumnosti in učenja, ki se izraža v vzgojni zavzetosti

(Thomas H. Groome 2005, 107-108).

KATOLIŠKA VZGOJA

- ▶ „Katehizirance vabiti in spremljati k osebnemu srečanju z Jezusom Kristusom, da bodo izpovedali osebno vero, se dejavno vključili v občestvo Cerkve in odgovorno živeli svoje poslanstvo v družbi.“ (str. 21)
- ▶ „Poklicanost je poslanstvo, da človek odgovorno sodeluje z Božjim stvariteljskim načrtom. Poklicanost je temeljna in središčna resničnost življenja ter temeljna kategorija odnosa med Bogom in človekom. Vsebuje začetni klic in vseživljenjski program.“ (16)
- ▶ „Nauči se učiti iz življenjskih izkušenj in v njih prepoznava Božje delovanje.“ (46)
- ▶ Izbere način molitve, ki mu omogoča osebni odnos z Bogom. Redno obhaja zakramente, pogloblja njihovo razumevanje in živi iz njih. (47)

SLOVENSKI KATEHETSKI NAČRT

- ▶ Poživimo svojo poklicanost k odrešenju, da ga bodo lahko čutili tudi drugi.
- ▶ Bodimo navzoči v novih medijih kot uporabniki s pozornostjo na možnosti, ki jih ponujajo.
- ▶ Uporabimo drobne priložnosti, da nove medije uporabimo in jih preizkusimo v ,varni' skupini.
- ▶ Pustimo se poučiti mladim.
- ▶ Prebujajmo eksistencialna vprašanja in usmerjajmo pogled vere.
- ▶ Spodbujajmo kritično razmišljanje in ga usmerjajmo v iskanje lastnega poslanstva v Cerkvi.

ZAKLJUČEK

- ▶ Izogibajmo se izražanju o veri, ki bi ustvarjalo občutek naivnosti in formalnosti.
- ▶ Usmerimo se v dejavnosti in bodimo sinodalni.
- ▶ Podpirajmo in skrbimo za ,vplivneže', da bodo lahko razvili svojo kreativnost – karizmo.
- ▶ Učimo se od njih.
- ▶ Bodimo hvaležni Bogu za nove možnosti, ki nam jih ponuja sodobna tehnologija.

HVALA ZA POZORNOST